

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr Fi2023/04051

Vårt dnr R-2024-8

Malmö den 1 april 2024

REMISSVAR: Remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Ökad återvinning och återanvändning av elutrustning

---

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Avfall Sverige företräder Sveriges samtliga kommuner och därigenom indirekt även landets alla invånare. Avfall Sverige har också cirka 150 privata företag som associerade medlemmar.

Avfall Sveriges medlemmar arbetar enligt avfallshierarkin dvs. att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att avfall som uppstår återvinns och tas om hand på ett miljö- och hälsoskyddsmässigt godtagbart sätt i landets alla kommuner. Kommunernas avfallshantering är ett viktigt bidrag till den samlade miljö-, klimat- och samhällsnyttan. Vår vision är "Det finns inget avfall".

1. Sammanfattning

- *Avfall Sverige saknar mer omfattande krav på butikens insamling av elutrustning, främst genom mer information till konsument. Butiksinsamling är av dess natur mer varsam och noggrann än den frivilliga insamling som kommuner gör på återvinningscentraler. Detta hade underlättat både det föreslagna rapporteringskravet på antal återbrukade skärmprodukter, och mängden elutrustning som kan förberedas för återanvändning.*
- *Avfall Sverige saknar generellt förslag angående hur återanvändningen och återvinningen faktiskt ska kunna öka. De föreslagna målen och rapporteringskraven kan inte förväntas leda till att fler svenska konsumenter och företag väljer begagnat framför nyproducerat.*
- *Som med alla ökade krav så kräver dem att det finns resurser hos myndigheterna, inkl. Naturvårdsverket, för att kunna utföra tillsyn och se till att reglerna följs. Olaglig*

verksamhet kan inte stoppas enbart genom nya författningsförslag.

- *Avfall Sverige instämmer med El-Kretsen och Recipo i att det finns tveksamheter om att rapporteringen måste ske genom PRO, och anser att ett rapporteringssystem som inte kräver producentansvarig organisation (PRO) behöver övervägas. Detta eftersom dels Naturvårdsverket bedömer att man ändå måste sätta upp ett system som möjliggör rapportering för de exportörer som inte anlitat en PRO, dels att det idag bara finns två PRO:er, som inte har några krav på sig att de ska släppa in exportörer för att exportören ska kunna uppfylla sin rapporteringsskyldighet. Om exportören lämnas utan PRO blir följden att denne ofrivilligt gör en lagöverträdelse eftersom den lämnats utan alternativ och kanske då väljer att inte rapportera alls.*
- *Avfall Sverige anser att författningsförslagen och producentansvaret i stort bör utökas för att omfatta inte bara konsumenters utan även verksamheters elavfall och sådant som idag är undantaget på grund av högre spänning.*
- *Avfall Sverige påpekar att det nuvarande producentansvaret för elutrustning och bilar skapar luckor när det gäller eldrivna enpersonsfordon. Producentansvaret för elutrustning undantar transportmedel förutom vissa specifika elektriska tvåhjuliga fordon. Detsamma gäller för bilar, där definitionen av fordonet innebär att många eldrivna fordon faller utanför producentansvaret. Detta betyder att många typer av eldrivna fordon, såsom motorcyklar, mopeder och vissa specialfordon, saknar producentansvar helt, vilket gör det svårt för allmänheten att hitta godkända återvinnare för dem.*
- *Avfall Sverige anser att det ska regleras undantag från skatten på kemikalier när det gäller begagnad elektronik.*

2. Generella kommentarer

Avfall Sverige är överlag positiva till att högre krav ställs på aktörer med syftet att få mer elavfall uppför avfallshierarkin.

Som med alla ökade krav så kräver dem att det finns resurser hos myndigheterna, inklusive Naturvårdsverket, för att kunna utföra tillsyn och se till att reglerna följs. Naturvårdsverket nämner i sin skrivelse att det redan idag finns så kallade friåkare som producerar elutrustning men inte betalar producentansvarsavgift och inte fullföljer gällande lagkrav.

Avfall Sverige menar att detta måste rättas till och inte enbart kan åtgärdas med nya författningsförslag.

Avfall Sverige ser fram emot det andra initiativ som rör kritiska råvaror. Som Naturvårdsverket nämner och lyfter från Pantutredningen så finns det en stor miljöpåverkan i mindre skärmprodukter i förhållande till deras vikt, vilket inte reflekteras i

dagens mål som är viktbaserade.

Avfall Sverige menar att högre krav och mer tillsyn borde finnas för försäljare, och inte bara producenter. Krav på exempelvis reparation och erbjudande av reservdelar. Avfall Sverige instämmer i Naturvårdsverkets bedömning att skillnaden på den tekniskt möjliga livslängden och den faktiska livslängden kan ofta vara stor, till följd av att konsumenter väljer att kassera produkter som i sig inte är uttjänta.

Avfall Sverige menar också att Naturvårdsverket som tillsynsmyndighet borde hjälpa till att uppmuntra och kräva en större insamling i butik. I Naturvårdsverkets skrivelse nämns både butiksinsamling och återvinningscentralsinsamling, men den insamling som sker på ÅVC är ett frivilligt förfarande från kommunernas sida i avtal med El-Kretsen, medan butiksinsamling är ett krav. Butiker är en ypperlig insamlingsplats för återbruks elektronik, eftersom det är bemannat och i varma, väderskyddade, och stöldsäkrade utrymmen. En återvinningscentral är utomhus, ofta med begränsad mängd personal tillgänglig vid elektronikfraktionen. Att styra om insamlingen till butiker, genom bland annat större krav på information till konsument, lagringsytor med mera, skulle kunna öka mängden återbrukat elutrustning.

Däremot kan tilläggas att det standardavtal för insamling av elutrustning som finns mellan Avfall Sverige, El-Kretsen och SKR har en frivillig bilaga som är till för de kommuner som vill ägna sig åt återbruksinsamling genom El-Kretsen i stället för i egen regi. Denna bilaga kan vid behov förtydligas om författningsförslagen går igenom.

Överlag saknar Avfall Sverige förslag till hur man kan få svenska konsumenter och företag att återbruka mer elutrustning. Ökade krav på insamling och rapportering är bra, men för att återbruket på riktigt ska öka krävs en marknad, som kanske inte bara borde vara internationell om Sverige ska nå sina miljömål. De föreslagna målen och rapporteringskraven kan inte förväntas leda till att fler svenska konsumenter och företag väljer begagnat framför nyproducerat.

Avfall Sverige anser att det behöver regleras undantag i lagen (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik från uttag av skatt för kemikalier i begagnade produkter eftersom det i dagsläget sker en form av dubbelbeskattning då skatt både tas ut på den nyförsålda produkten och därefter en gång till när produkten säljs som begagnad. Ett sådant undantag hade bidragit till att främja återanvändningen av begagnad elektronik och ligger helt i linje med resurshushållningsprincipen och avfallshierarkin.

3. Specifika kommentarer

3.1. Naturvårdsverkets författningsförslag

Avfall Sverige tillstyrker eller har inga specifika kommentarer för författningsförslag 16 c, 2, 21, 39 b, 78, 88, 88 a, 88 b, 14 b, 8 f och 8 h §§. Det är bra att förslagen om statistik

för import inte gäller försäljning och ägarbyte inom landet, och att exportstatistiken kan indirekt förväntas belysa hemmaupplagringen av elektronik.

3.1.1 Författningsförslag 39 a §

Författningsförslaget särskiljer bärbara datorer från surfplattor, när andra förslag i skrivelsen (och idag redan gällande KN-nummer) likställer de två produkterna. Om förslagen implementeras är det lätt att man i praktiken hänvisar till numrering och därmed blir 39 a § förvirrande eftersom numreringen inte överensstämmer med annan lagstiftning. Författningsförslaget bör därför i stället justeras till att bättre överensstämma med bl.a. 39 c §, där bärbara datorer och surfplattor delar en gemensam punkt:

1. mobiltelefoner, 2. bärbara datorer och surfplattor, 3. datorskärmar, eller 4. tv-apparater.

Avfall Sverige instämmer med El-Kretsen och Recipo att det finns tveksamheter om att rapporteringen måste ske genom PRO, och vi tycker inte att Naturvårdsverket beskriver konsekvenserna av sitt förslag på ett tillfredsställande sätt. Detta med särskilt med anledning av att

1. Naturvårdsverket bedömer att man ändå måste sätta upp ett system som möjliggör rapportering för de exportörer som inte anlitat en PRO. Då kan man lika bra låta alla exportörer individuellt rapportera genom detta system. Särskilt eftersom den föreslagna rapporteringen ska motsvara den information som exportörerna redan ska kunna tillgängliggöra enligt annan lagstiftning, så borde det inte vara alltför svårt att bara förmedla dessa vidare in i Naturvårdsverkets rapporteringssystem.
2. Idag finns bara två PRO för elutrustning i Sverige. Om ingendera, av god anledning, vill tänja på sina medlemskrav och släppa in varenda exportör som ber om det, finns en risk att exportören försvinner i skuggan och låter bli att rapportera helt. Eftersom Naturvårdsverkets förslag är att exportörerna ska anlita en PRO, men motsvarande krav inte finns på andra sidan (ett krav för PRO:erna att bli anlita av exportörer som vill det), så har PRO all rätt att säga nej och därmed lämna exportören utan PRO. Med följderna att exportören ofrivilligt begår lagbrott eftersom den lämnats utan alternativ.

Med detta som bakgrund ber vi Naturvårdsverket överväga ett rapporteringssystem som inte kräver PRO.

3.1.2 Författningsförslag 63 a §

Avfall Sverige håller med PRO:erna om att författningsförslag 63 a §, där man ska ange mängden plast som ingår i elavfall är svår att mäta vid produkter som *1. förberetts för att återanvändas*, även med schabloner, och har svårt att se att denna statistik kommer att vara tillförlitlig och användbar. Men vi menar också att *4. bortskaffas* skickar fel signaler eftersom plast, som är brännbart avfall, har deponeringsförbud i Sverige. Punkt 4 får med andra ord aldrig användas. Avfall Sverige föreslår därför att kravet inte gäller det som

förbereds för återanvändning eller bortskaffas.

Avfall Sverige ser det också som bekymmersamt att Naturvårdsverket lyfter, men inte bemöter, att det kan finnas en problematik med en substitutionseffekt när målet ändras med mer fokus på plast vilket riskerar att andra material slutar återvinnas men inte reflekteras i måluppfyllelsen. Avfall Sverige menar att den här risken behöver en mer utförlig konsekvensbeskrivning med författningsförslag som ska motverka detta.

Avfall Sverige håller med Naturvårdsverkets bedömning att det är viktigt att nå målet om giftfrihet, och vi menar därför att det kan finnas tillfällen då bästa behandlingen av plastavfall (särskilt elektronikplast, med farliga ämnen såsom flamskyddsmedel) kan vara energiåtervinning eller andra metoder som på ett effektivt sätt fasar ut farliga ämnen ur den cirkulära ekonomin.

3.1.2 Författningsförslag 39 c §, 63 b § och 77 b §

Författningsförslag 39 c §, 63 b § och 77 b §, där krav ställs på att rapportera in antal skärmprodukter separat, ses som mycket positivt. Avfall Sverige håller med Naturvårdsverkets bedömning att detta krav kan leda till mer noggrann och varsam hantering av insamlad elutrustning, och föreslår därför att PRO:s förslag om schablonisering ska lämnas utan beaktande. Vi menar därför, tvärtemot Naturvårdsverkets andra bedömning, att metoden för beräkning av antal visst bör regleras i förordningen. Så som mottagningssystemen ser ut idag så kan de inte anses lämpliga med tanke på hur förberedelse för återanvändning försvåras.

3.2 Ökad kunskap om livslängd och användningsfas

Avfall Sverige tillstyrker att det kan vara relevant att framöver besluta om mål för ökad livslängd eller förlängd användningsfas, men vill påpeka att en mer rätt väg att gå är att avvärja nyköp och främja en annan typ av konsumtion. Liksom Naturvårdsverket intygar vi att den största miljöpåverkan hos elektronik främst uppstår vid produktionen.

Avfall Sverige vill dock påpeka att även om en ökad livslängd och ökad användning kan medföra minskade volymer insamlat elavfall och därmed tyckas försämra möjligheten att uppnå insamlingsmålet, så kan målet i sig inte få vara ett hinder för en cirkulär ekonomi.

3.3 Producentansvaret behöver omfatta mer

Avfall Sverige vill lyfta att dagens producentansvar för elutrustning respektive för bilar skapar luckor när det gäller eldrivna enpersonsfordon. Det svenska producentansvaret för elutrustning undantar transportmedel förutom ”elektriska tvåhjuliga fordon som inte är typgodkända” som är max 1kW (9 och 22 §§ 6 punkten förordningen [2022:1276] om producentansvar för elutrustning).

Det svenska producentansvaret för bilar omfattar det som definieras som bil, dvs ”personbil, buss eller lastbil vars totalvikt inte överstiger 3 500 kilogram och som inte är försedd med medar eller band” (förordningen [2007:185] om producentansvar för bilar).

Resultatet av ovan nämnda regleringar är att flertalet fordon saknar producentansvar helt. Exempelvis saknar alla typgodkända eldrivna motorcyklar och mopeder producentansvar och allmänheten har svårt att hitta godkända återvinnare av dem. Även alla eldrivna fordon som inte är typgodkända, har annat hjulantal än två, och/eller har högre eleffekt än 1 kW, saknar producentansvar. Exempel på sådana eldrivna fordon utan producentansvar är lådcyklar, ”monowheels”, elrullstolar och kraftfulla ”fatbike”.

Avfall Sverige ser också en brist i att författningsförslagen men även producentansvaret i sin helhet inte bara borde gälla konsumenter i alla fall utan även verksamheters elavfall och sådant som i dag är undantaget på grund av högre spänning. Naturvårdsverket nämner själva i sin skrivelse att det finns osäkerheter i underlaget avseende elavfall som inte samlas in av PRO:erna, vilket tyder på en otillräcklig lagstiftning. Att årligen lämna in uppgifter till Naturvårdsverket kan inte ses som tillräckligt.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår rådgivare för insamling av elavfall, Camilla Nilsson, camilla.nilsson@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd